

แนวคิด “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน”
ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19: การวิเคราะห์วาทกรรม
เชิงวิพากษ์ว่าด้วยการรายงานข่าวภาษาจีน¹

ทยา ซื่อฉี

คณะภาษาและวัฒนธรรมตะวันออก

มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกว่างตุ้ง

Received: May 5, 2022

Revised: October 31, 2022

Accepted: November 9, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาตัวบท วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิธีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับประเทศอาเซียนที่สื่อปรากฏในวาทกรรมหนังสือพิมพ์จีน โดยอาศัยกรอบโครงสร้างสามมิติตามแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแฟร์คลอธ (Fairclough, 1989) ซึ่งใช้การวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์วาทกรรมข่าวเกี่ยวกับ “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ในช่วงที่เกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่ระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ข้อมูลที่นำมาใช้ในงานวิจัยนี้มีจำนวน 20 รายการ โดยเก็บรวบรวมจากหนังสือพิมพ์จีน 2

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการสร้างและเผยแพร่วาทกรรมเกี่ยวกับ ‘โชคชะตาาร่วมกัน’ ภายใต้บริบทการป้องกันวิกฤตการณ์โรคไวรัสโคโรนา-19 [“防疫危机语境下的 ‘命运共同体’ 话语构建与传播研究 ” (项目编号: 2022RC094)]

ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ประชาชนรายวัน และหนังสือพิมพ์กวางหมิงรายวัน ผลการวิจัยสรุปได้ 3 ประการ คือ (1) ด้านตัวบท ประกอบด้วยการใช้กลวิธีทางภาษา 2 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ และการใช้คำแสดงทัศนภาวะ (2) ด้านวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม ประกอบด้วย “แหล่งข่าว” กับ “วิธีการเล่าถ่ายทอด” ในการดำเนินการตีความและเข้าใจวาทกรรมข่าว (3) ด้านวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ประกอบด้วยปัจจัยด้านสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ทางการเมืองการปกครอง และทางสังคมและเศรษฐกิจ ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์แบบโคชชะตาร่วมกันที่ไม่อาจแยกจากกันได้ของประเทศจีนกับประเทศอาเซียน ทั้งสองฝ่ายต่างเผชิญสถานการณ์คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถึงแม้ประเทศจีนและกลุ่มประเทศอาเซียนต้องเผชิญกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 แต่แนวโน้มการเสริมสร้างความแน่นแฟ้นในการร่วมมือกันด้านการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ ระหว่างประเทศจีนและประเทศอาเซียนไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด

คำสำคัญ

โคชชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน, วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์, กรอบโครงสร้างสามมิติของของแฟร์เคลาฟ, สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19

The Concept of “China-ASEAN Community with a Shared Future” During the COVID-19 Pandemic: A Critical Discourse Analysis of Chinese News Reports

Yao Siqi

*Faculty of Asian Languages and Cultures,
Guangdong University of Foreign Studies*

Abstract

This research studied the texts, discursive and social-cultural practices to understand the relationship between China and ASEAN nations by applying Fairclough’s three-dimensional model as a framework. Qualitative research was done to analyze Chinese newspaper discourse about the concept of “China-ASEAN Community with a Shared Future” during the Novel Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic. Data was gathered from 15 February 2020 to 30 November 2020, comprising 20 news reports, *People’s Daily* and *Guangming Daily*, Chinese newspapers. Results had three following aspects: (1) In linguistics practice, news discourse text features were investigated by classification and modality; (2) In discursive practice, different mass media production process for several samples were explored in terms of news source and reporting mode; and (3) In social-cultural practice, cultural, political, societal and economic factors were influential. These findings reflected an inseparable sense of shared common destiny between China and ASEAN nations, marked by mutual assistance and support. Despite challenges confronted by China and the ASEAN nations due to the COVID-19 pandemic, an image persisted of strengthened societal, political, economic, and cultural cooperation.

Keywords

China-ASEAN community with a shared future, Critical discourse analysis, Fairclough's three-dimensional model, COVID-19 pandemic

บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนและอาเซียนพัฒนายิ่งขึ้นทุกวัน ความร่วมมือกันของสองฝ่ายลึกซึ้งขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรูปแบบทางความร่วมมือถูกสร้างขึ้นใหม่อย่างไม่ขาดสาย หลายปีมานี้ ด้วยว่าการคิดแผนยุทธศาสตร์ “โชคชะตาร่วมกัน” (命运共同体) ได้กลายเป็นคำที่มีความถี่ในการใช้งานมากสำหรับยุทธศาสตร์ทางการทูตและระบบวาทกรรมของประเทศจีน ไม่เพียงมอบลู่ทางความคิดใหม่ และแนวทางใหม่ให้แก่การพัฒนาความสัมพันธ์ของประเทศจีนและอาเซียน ยังทำให้การสร้างโชคชะตาร่วมกันของประเทศจีน-อาเซียนได้ดำเนินการจากแผนความคิดไปสู่การสืบเสาะเชิงปฏิบัติ (Zhang, 2013)

เริ่มต้นปีใหม่ปี ค.ศ. 2020 ประเทศจีนเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ด้วยการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วและลุกลามต่อเนื่องของโรคระบาด ต่อมากลุ่มประเทศบริเวณใกล้เคียงที่อยู่ในอาเซียนก็เริ่มทยอยปรากฏโรค จนกระทั่งกลางเดือนมีนาคม ค.ศ. 2020 สภาพการณ์โรคระบาดของหลายประเทศอาเซียนรุนแรงหนักขึ้น ผู้ป่วยที่ยืนยันการวินิจฉัยโรคเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศจีนและประชาชนในแต่ละประเทศอาเซียนจำต้องเผชิญหน้ากับความยากลำบากของโรคโควิดอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ในขณะเดียวกัน สภาพการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ก็กลายเป็นจุดสนใจในการแข่งขันกันรายงานข่าวของสื่อสำนักข่าว ส่วนสื่อสำนักข่าวในฐานะที่เป็นแพลตฟอร์มของการเผยแพร่ข่าวสารนั้น เป็นเวลานานมาแล้วที่ถูกผู้คนมองว่าเป็นช่องทางสำคัญในการส่งต่อข้อมูลและได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ล่าสุดในยามที่โรคระบาดแพร่กระจายปะทุออกมาเป็นวงกว้าง (Hu, 2014) ด้วยเหตุนี้ การรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับการ

ระบาดของโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่ก็ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายของนักวารสารศาสตร์และนักภาษาศาสตร์

นอกเหนือจากนี้ วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เป็นวิธีการวิเคราะห์ภาษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงวิภาษวิธีระหว่างภาษากับสังคม และบทบาทของอุดมการณ์ในวาทกรรมผ่านรูปแบบภาษาในวาทกรรมตัวบท โดยเฉพาะนิยมนำวาทกรรมประเภทต่าง ๆ มาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในกรณีศึกษา ไม่ว่าจะเป็นวาทกรรมการรายงานข่าว สุนทรพจน์ทางการเมือง เอกสารทางราชการ หรือวาทกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ใช่วรรณกรรม (Li, 2007)

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการวิเคราะห์วาทกรรมแบบดั้งเดิมแล้ว การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ไม่เพียงแต่มุ่งเน้นไปที่วิเคราะห์ลักษณะและกลวิธีของการใช้ภาษาในวาทกรรมเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์บริบทการดำรงชีวิตและภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมในการผลิต การกระจาย และการบริโภควาทกรรมตัวบทอีกด้วย ส่วนนอร์แมน แฟร์เคลาฟ (Norman Fairclough) นักภาษาศาสตร์ผู้บุกเบิกวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เป็นผู้ผสมผสานการวิเคราะห์วาทกรรมในทิศทางภาษาศาสตร์และทฤษฎีสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเข้าด้วยกัน และเสนอเป็นกรอบโครงสร้างสามมิติของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Fairclough, 1989)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาวาทกรรมข่าวเกี่ยวกับ “โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ในช่วงที่เกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่ โดยอาศัยกรอบโครงสร้างสามมิติตามแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแฟร์เคลาฟ (Fairclough,

1989) เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับประเทศอาเซียนที่สื่อปรากฏในวาทกรรมหนังสือพิมพ์จีน ตลอดจนเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวาทกรรมกับบริบททางสังคมในช่วงวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis, CDA) ถือเป็นหนึ่งวิธีการสำคัญในการวิเคราะห์วาทกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมทางสังคมจริงที่มีวาทกรรมเป็นรูปแบบหลัก (Fairclough and Wodak, 1997) และเน้นการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดระหว่างความสัมพันธ์ทางสังคมกับวัฒนธรรมและอุดมการณ์ โดยให้ความสำคัญเริ่มต้นจากปัญหาสังคมที่เฉพาะเจาะจง และวิเคราะห์บทบาทของภาษาในนั้น “เพื่อเสนอทฤษฎีและวิธีการในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรม กับการพัฒนาทางสังคมวัฒนธรรมในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน” (Fairclough, 1995)

แฟร์คลาฟ (Fairclough) เป็นผู้ริเริ่มคนสำคัญที่ได้นำเสนอแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ร่วมสมัย โดยอาศัยสังคมศาสตร์และภาษาศาสตร์หน้าที่เชิงระบบ (Systematic Functional Linguistics) เป็นพื้นฐานทางทฤษฎีในการเสนอรูปแบบการวิเคราะห์วาทกรรมในแง่สังคม (Fairclough, 1989) ซึ่งได้รับการยอมรับจากนักวิจัยในสาขาวิชาภาษาศาสตร์อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ Van Dijk (1988) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงปริชานทางสังคมว่า การวิเคราะห์ทางปริชานและการวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดมิได้ในกระบวนการศึกษาวิจัยวาทกรรม ดังนั้น การวิเคราะห์

และเชื่อมโยงภาษา กระบวนการรับรู้ทางสังคม และพฤติกรรมทางสังคม
ร่วมกัน จึงเป็นแนวทางในการวิเคราะห์วาทกรรมได้อย่างเหมาะสม

Wodak (1988) ได้สำรวจวาทกรรมในสภาพแวดล้อมทางสังคม
และภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ จากนั้นจึงเสนอวิธีการศึกษาวาทกรรมเชิง
ประวัติศาสตร์ ส่วนกฎการวิเคราะห์วาทกรรมผ่านสื่อกลาง (Mediated
Discourse) ที่เสนอโดย Scollon (2001) นั้นมุ่งเน้นประเด็นศึกษาที่
เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสังคม มิใช่วิเคราะห์วาทกรรมเพียงอย่างเดียว
ขณะที่ Chilton (2005) ทำการศึกษาและวิเคราะห์วาทกรรมจากมุมมอง
ผสมผสานของจิตวิทยาปริชานและวิทยาศาสตร์ปริชาน

อย่างไรก็ดี ในบรรดารูปแบบการวิเคราะห์ทั้งหลาย รูปแบบการ
วิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแฟร์คลาฟ (Fairclough) ซึ่งพิจารณาถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความคิด กับสังคม ได้กลายเป็นหนึ่งในวิธีการ
วิเคราะห์วาทกรรมที่วงการวิชาการใช้อย่างแพร่หลายและเป็นระบบ
โดยเฉพาะรูปแบบการวิเคราะห์แบบจำลองสามมิติ หรือกรอบโครงสร้างสาม
มิติ (Fairclough's Three-Dimensional Model) ซึ่งมีคุณค่าอย่างยิ่งในการ
นำมาอ้างอิงและประยุกต์ใช้สำหรับการศึกษาวิเคราะห์วาทกรรมสาธารณะ
(Ji and Xin, 2009, p. 22) โดยแฟร์คลาฟ (Fairclough, 1995) เชื่อว่า
ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเป็นรูปแบบวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม
อย่างหนึ่ง ทุกวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมล้วนได้รับอิทธิพลจาก
สภาพแวดล้อมทางสังคม และถูกจำกัดโดยภูมิหลังทางวัฒนธรรมทั้งนั้น ด้วย
เหตุนี้แฟร์คลาฟจึงเสนอแบบจำลองในการวิเคราะห์วาทกรรมสามมิติขึ้นมา
เพิ่มเติม พร้อมทั้งได้อธิบาย “วาทกรรม” (Discourse) ว่าเป็นเอกภาพที่
สมบูรณ์ ประกอบด้วยตัวบท (Text) วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discursive

Practice) และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Social-Cultural Practice) สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสามส่วนได้ดังนี้ ตัวบท คือ การวิเคราะห์ภาษาในเนื้อหา ซึ่งเป็นผลผลิตของ “วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม” สำหรับวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม หมายถึง กระบวนการผลิตตัวบท (Production) การกระจายตัวบท (Distribution) และการบริโภคตัวบท (Consumption) ซึ่งล้วนถูกกำหนดโดยเงื่อนไขเฉพาะของ “วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม” (Xin, 2002, p. 35)

ส่วนวิถีปฏิบัติทางสังคมมุ่งเน้นความสัมพันธ์เชิงวิภาษวิธีระหว่างความสัมพันธ์พลังอำนาจวาทกรรม วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ส่วนประกอบทั้งสามมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และมีความจำเป็นสำหรับการวิเคราะห์วาทกรรมอย่างขาดมิได้ (Fairclough, 1992, p. 72) อีกทั้งแต่ละส่วนต่างมีบทบาทเฉพาะ ดังนั้น การวิเคราะห์บทวาทกรรมจึงต้องประกอบด้วยการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติทางวาทกรรมของตัวบทและบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น โดย Fairclough (1992) ได้จำแนกขั้นตอนในการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ภายใต้พื้นฐานทางทฤษฎีดังกล่าวออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

(1) **การบรรยายความ (Description)** คือ การวิเคราะห์ตัวบท และบรรยายคุณสมบัติของรูปแบบโครงสร้างบทวาทกรรม โดยวิเคราะห์คุณสมบัติของรูปแบบโครงสร้างบทวาทกรรมจากคำศัพท์ ไวยากรณ์ และโครงสร้างบทวาทกรรม เป็นต้น

(2) **การตีความ (Interpretation)** คือ การดำเนินการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติทางวาทกรรม โดยอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบท

วาทกรรมกับกระบวนการสื่อสารในการผลิตตัวบท การกระจายตัวบท และการบริโภคตัวบท

(3) การอธิบายความ (Explanation) คือ การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติทางวาทกรรมกับวัฒนธรรมทางสังคมเป็นหลัก

บทความวิจัยฉบับนี้ได้นำแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแฟร์เคลาฟี่ดังกล่าวมาเป็นกรอบการวิเคราะห์วาทกรรม โดยพิจารณาจากกรอบมิติทั้งสามของแบบจำลองการวิพากษ์วาทกรรมตามแนวทางของแฟร์เคลาฟี่ เพื่อทำการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับสังคม

2. แนวคิดเกี่ยวกับ “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน”

ด้วยการคบค้าสมาคมและร่วมมือกันอย่างล้าลึก รวมถึงการบุกเบิกพัฒนาอย่างต่อเนื่องของประเทศจีนกับอาเซียน การคิดแผนยุทธศาสตร์ “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” (中国-东盟命运共同体)² ได้กลายเป็นแนวคิดใหม่ของนโยบายประเทศจีนที่มีต่ออาเซียน เดือนตุลาคม ค.ศ. 2013 ยามที่ประธานาธิบดีจีนสีจิ้นผิงเยี่ยมเยือนอินโดนีเซีย ได้เสนออย่างชัดเจนว่าเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนและอาเซียนคือ “การจับมือกันสร้างโชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-

² คำว่า 中国-东盟命运共同体 นอกจากแปลเป็นคำว่า “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” แล้ว ยังสามารถแปลเป็นคำว่า “ประชาคมร่วมทุกข์ร่วมสุขจีน-อาเซียน” “ประชาคมร่วมชะตากรรมแบ่งปันแห่งจีน-อาเซียน” “ประชาคมที่มีอนาคตร่วมกันแห่งจีน-อาเซียน” ฯลฯ ได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม คำแปลทั้งสี่คำดังกล่าวล้วนสื่อความหมายตรงตามต้นฉบับภาษาจีน สามารถใช้แทนกันได้ในงานวิจัยนี้ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ โดยไม่ได้เน้นหนักไปถึงกลวิธีการแปลคำศัพท์

อาเซียน” และบ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศจีนเฝ้าติดตามและพิจารณาความสัมพันธ์ของประเทศจีนและอาเซียนด้วยแนวคิด “โชคชะตากรรมร่วมกัน” (命运共同体) มาโดยตลอด

แนวคิด “โชคชะตากรรมร่วมกัน” เป็นแนวคิดใหม่ซึ่งเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ที่รัฐบาลประเทศจีนเน้นย้ำนับครั้งไม่ถ้วนในหลายปีมานี้ (Qu, 2013) โดยเนื้อหาเน้นประกอบด้วย 4 แก่นมุม ได้แก่ ประโยชน์ร่วมกัน (共同利益) ความรับผิดชอบร่วมกัน (共同责任) การพัฒนาร่วมกัน (共同发展) และความเข้าใจร่วมกัน (共同理解) เมื่อพิจารณาจากมุมมองของการพัฒนาโมโนทัศน์ “โชคชะตากรรมร่วมกัน” หมายรวมถึงจิตวิญญาณร่วมกันและการร่วมมือร่วมกัน เน้นหนักในการสร้างจิตวิญญาณร่วมกันของ “จิตใจที่ผูกพันต่อกัน” (心心相印) “เปิดกว้างให้อภัย” (包容开放) และ “เฝ้าระวังและช่วยเหลือกัน” (守望相助) ในระดับขั้นจิตใจ ส่วนมุมมองแห่งเส้นทางการปฏิบัติขึ้นอยู่กับการสร้างการทำงานร่วมกันของ “ความเชื่อมั่นในการสร้างความกลมเกลียว” (讲信修睦) และ “การร่วมมือกันเพื่อชัยชนะของทั้งสองฝ่าย” (合作共赢) ทั้งสองมุมมองรวมกันเป็นรากฐาน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Ge and Ju, 2014, pp. 26-27)

ยิ่งไปกว่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่าง “โชคชะตากรรมร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” กับ “โชคชะตากรรมร่วมกัน” เป็นวิภาษความสัมพันธ์อันเป็นเอกภาพของลักษณะเฉพาะและลักษณะร่วมกันอย่างหนึ่ง ขณะที่ “โชคชะตากรรมร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ไม่เพียงเป็นโชคชะตากรรมร่วมกันซึ่งครอบคลุมสิ่งที่มีร่วมกันในทุกแง่มุมรอบด้านทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ฯลฯ หากแต่ยังเป็นตัวพาหะแห่งวัตถุประสงค์และรูปแบบการแสดงออกทางยุคสมัยของ “โชคชะตากรรมร่วมกัน” (Tao, 2016)

ในขณะที่เดียวกันที่การคิดสร้างแผนยุทธศาสตร์ “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ได้มอบแนวทางใหม่ให้การพัฒนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnerships) ของประเทศจีนและอาเซียนทั้งสองฝ่ายแล้ว ทั้งยังแสดงออกถึงจุดยืนของประเทศจีนและมอบความคิดเห็นของประเทศไทยในการส่งเสริมการเชื่อมต่อเชื่อมโยงกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ความปลอดภัย วัฒนธรรม และขอบเขตสาขาอื่น ๆ โดยไม่เพียงแต่ได้สร้างสภาพการณ์ใหม่ในการพัฒนาร่วมกันของประเทศจีนกับประเทศอาเซียนให้บรรลุผล ทำให้ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและสังคมปรองดองกันเกิดขึ้นจริง ทว่ายังสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งมั่นคงในการผลักดันให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพิ่มพูนส่งเสริมความเข้าใจกับการให้อภัยต่อกัน และความเชื่อมั่นในยุทธศาสตร์ซึ่งกันและกัน (Zhao, Lin and He, 2016, p. 151)

กล่าวโดยสรุปแล้ว เนื้อแท้ของแนวคิด “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” มิได้มีแก่นสารอันเป็นตัวเป็นตน แต่เป็นการเห็นพ้องยอมรับในค่านิยมและมุมมองการพัฒนาขั้นพื้นฐานต่อทั้งสองฝ่าย โดยกระบวนการสร้างโชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน คือกระบวนการของการเพิ่มความรู้สึกเห็นพ้องต้องกันให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น (Lu, 2015, pp. 44-49) เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่กระทบต่อความปลอดภัยทางสาธารณสุขของประเทศจีนและประเทศอาเซียนอย่างรุนแรง จึงส่งผลให้ประเทศจีนและอาเซียนได้เพิ่มความรู้สึกร่วมกัน และจิตสำนึกในการเป็นประชาคมร่วมกันมากขึ้นในขณะที่ทั้งสองฝ่ายได้เคียดป่าเคียดไถ่แบกรับความรับผิดชอบร่วมกันและได้รับความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการสร้างโชคชะตาาร่วมกันอย่างมั่นคงยิ่งขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตข้อมูล

1.1 หนังสือพิมพ์ประชาชนรายวัน (《人民日报》, People's Daily) เป็นหนังสือพิมพ์เชิงองค์กรแห่งคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งเป็นหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวันที่ทรงอำนาจและมีอิทธิพลมากที่สุด อีกทั้งมียอดจัดจำหน่ายสูงสุดของประเทศจีน ด้วยยอดขายต่อวันถึง 2.1 ล้านฉบับ จึงได้รับการจัดอันดับจากองค์การยูเนสโกให้เป็น 1 ใน 10 หนังสือพิมพ์ชั้นนำของโลก มีหน้าที่สำคัญในการเผยแพร่หลักการ นโยบายและข้อเสนอของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลจีนไปทั่วทั้งประเทศจีนและทั่วโลกทุกวัน โดยรายงานเชิงลึกถึงเหตุการณ์สำคัญทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศได้อย่างแม่นยำและทันท่วงที ถือเป็นสื่อสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารในวงกว้างเข้าใจถึงทัศนคติของรัฐบาลจีน อีกทั้งยังเป็นช่องทางสำคัญสำหรับทั่วโลกในการสังเกตประเทศจีน

1.2 หนังสือพิมพ์กวางหมิงรายวัน (《光明日报》, Guangming Daily) เป็นหนังสือพิมพ์รายวันระดับชาติที่มีลักษณะเฉพาะตัวอย่างครบวงจร มีอิทธิพลกว้างขวางทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศ ปฐมฤกษ์เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน ค.ศ. 1949 ซึ่งมีประวัติยาวนาน ได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน และเป็นหนึ่งในสี่สำนักข่าวอย่างเป็นทางการของประเทศจีน ภายใต้สังกัดของกลุ่มหนังสือพิมพ์กวางหมิงรายวัน โดยก่อตั้งสำนักข่าว 37 แห่งทั่วประเทศ และนักข่าวท้องถิ่นประจำใน 23 ประเทศและภูมิภาคทั่วโลก มีผู้อ่านครอบคลุมทุกวงการสังคมมากกว่า 120 ประเทศและภูมิภาค รวมทั้งมียอดจำหน่ายหนังสือพิมพ์มากกว่า 1 ล้านฉบับ

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis, CDA) ของ Fairclough (1992) และแนวคิดเกี่ยวกับ “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน”

2.2 เก็บรวบรวมและคัดเลือกข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้คำว่า “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” (中国-东盟命运共同体) เป็นคำสำคัญ และจำกัดการค้นหาในเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ประชาชนจีนรายวัน และหนังสือพิมพ์กวางหมิงรายวัน ระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2020 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ. 2020 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการรายงานข่าวสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในความถี่สูง จากนั้นทำการคัดเลือกข้อมูลอีกครั้งตามความเกี่ยวข้องของเนื้อหา โดยมีมาตรฐานคือ การรายงานข่าวจะต้องใช้คำว่า “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” เป็นหัวข้อหลักในการรายงาน หากข่าวใดเพียงกล่าวถึง “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” แต่ไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการรายงานข่าว จะถือว่าไม่สอดคล้องตามเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลตัวบทและไม่รวมอยู่ในการวิจัยครั้งนี้ จากเกณฑ์การพิจารณาที่ได้กล่าวถึงข้างต้น ผู้วิจัยพบข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 20 รายการ

2.3 วิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยกรอบโครงสร้างสามมิติในวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ Fairclough (1992) ทั้งนี้ การวิเคราะห์ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ตัวบทที่ปรากฏในวาทกรรมข่าว “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 (2) การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (3) การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

2.4 สรุปและเรียบเรียงผลการวิเคราะห์ และนำเสนอรายงานวิจัย

ผลการวิจัย

ผลของการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาประกอบด้วย 1. ตัวบทที่ปรากฏในวาทกรรมข่าว 2. วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม และ 3. วิธีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมในรายการข่าว “โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ระหว่างช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ดังนี้

1. ตัวบทที่ปรากฏในวาทกรรมข่าว

เมื่อทำการวิเคราะห์วาทกรรมข้อความในกระบวนการบรรยายความ (Description) ควรให้ความสำคัญกับลักษณะพิเศษของวาทกรรมในการบรรยายความทางภาษาศาสตร์ในด้านต่าง ๆ เช่น การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ (Lexical Classification) ทิศนภาวะ (Modality) ตลอดจนระบบชนิดกระบวนการ (Transitivity) เนื่องจากการวิเคราะห์ลักษณะพิเศษของตัวบทเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้ในการเรียนรู้และเข้าใจอุดมการณ์ที่แฝงอยู่เบื้องหลังวาทกรรม (Martin and Wodak, 2003)

1.1 การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ (Lexical Classification)

Sykes (1985, pp. 83-101) มีความเห็นว่า การเลือกใช้คำศัพท์ที่แตกต่างกันของผู้พูดในขณะที่กล่าวถึงสิ่งสิ่งเดียวกันจะเผยให้เห็นถึงอุดมการณ์หรือจุดยืนทางความคิดของผู้พูด ซึ่งสอดคล้องกับฟาน ไคก์ (Van Dijk, 1988) ที่เชื่อว่าการเลือกคำศัพท์ในวาทกรรมข่าวมีลักษณะพิเศษที่โดดเด่นมาก ซึ่งสามารถแสดงออกถึงทัศนคติและอุดมการณ์ที่ซ่อนอยู่ คำศัพท์ที่เลือกสามารถสะท้อนได้ถึงค่านิยม บรรทัดฐาน หรือแม้กระทั่ง

ความสามารถในการตัดสินใจของผู้ผลิตตัวบท กล่าวอีกนัยหนึ่ง กระบวนการสร้างตัวบทถือได้ว่าเป็นกระบวนการเลือกคำศัพท์ และการเลือกคำศัพท์จะต้องได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคม อุดมการณ์และความสัมพันธ์เชิงอำนาจบางประการอย่างแน่นอน (Zhu and Huang, 2016) ดังนั้นการเลือกใช้คำศัพท์จึงมีบทบาทสำคัญในกระบวนการสร้างอุดมการณ์ และคำศัพท์ที่มีความถี่ในการปรากฏสูงมักจะเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับหัวข้อข่าวซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นปัญหาที่สังคมให้ความสนใจโดยแพร่หลายทั่วไป อีกทั้งยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางนโยบายของประเทศอีกด้วย

จากการศึกษาพบการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏในตัวบทการรายงานข่าว “โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งวิเคราะห์ผลโดยแสดงจำนวนหาค่าอัตราส่วนร้อยละดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1

จำนวนและค่าร้อยละของการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏในตัวบท

ลำดับ	คำสำคัญ	จำนวนครั้ง	ค่าร้อยละ (%)
1.	战胜疫情/抗击疫情/抗疫 (เอาชนะสถานการณ์โรคระบาด/ ต่อต้านสถานการณ์แพร่ระบาด/ ป้องกันสถานการณ์โรคระบาด)	90	19.15%
2.	人民 (ประชาชน)	88	18.72%
3.	合作 (การร่วมมือ)	66	14.04%
4.	经济 (เศรษฐกิจ)	43	9.15%

ลำดับ	คำสำคัญ	จำนวนครั้ง	ค่าร้อยละ (%)
5.	发展 (พัฒนา)	38	8.09%
6.	中国东盟/中国和东盟/中国与东盟 (ประเทศจีน-อาเซียน/ประเทศจีนกับอาเซียน/ประเทศจีนและอาเซียน)	37	7.87%
7.	国际 (นานาชาติ)	22	4.68%
8.	积极 (กระตือรือร้น)	20	4.26%
9.	安全 (ความปลอดภัย)	18	3.83%
10.	支持 (สนับสนุน)	18	3.83%
11.	团结 (สามัคคี)	15	3.19%
12.	命运共同体 (โชคชะตาาร่วมกัน)	15	3.19%
รวมทั้งหมด		470	100%

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า คำศัพท์ที่มีความถี่ในการปรากฏสูงในรายงานข่าวของสื่อจีน เช่น คำว่า “การต่อต้านสถานการณ์แพร่ระบาด” (抗击疫情) “ประชาชน” (人民) “ร่วมมือ” (合作) “ประเทศจีน-อาเซียน” (中国-东盟) “โชคชะตาาร่วมกัน” (命运共同体) “สามัคคี” (团结) ฯลฯ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประเทศจีนให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการร่วมมือกับประเทศอาเซียนในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาด โดยคงการสื่อสารและประสานงานกับประเทศต่าง ๆ อย่างแข็งขัน เมื่อเผชิญกับวิกฤตความมั่นคงด้านสาธารณสุขทั่วโลก

ทั้งนี้ ผู้วิจัยยกตัวอย่างที่ปรากฏตัวบทในการรายงานข่าวเกี่ยวกับ
กับประเทศจีนและอาเซียนร่วมกันสู้รบต่อต้านสถานการณ์โรคระบาด
โดยวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมอธิบายรายละเอียด ดังนี้

(1) 新冠肺炎疫情暴发以来，中国与东盟国家多次就疫情防控举行会议、分享经验、展开合作。作为山水相依的邻居，中国和东盟相互支持、团结协作，为开展疫情防控国际合作树立了典范。(People's Daily, 2020, April 14)

แปล: ตั้งแต่ที่เกิดสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่
ปะทุขึ้น ประเทศจีนและประเทศอาเซียนได้จัดการประชุม แบ่งปัน
ประสบการณ์ที่ผ่านมา แผลขยายความร่วมมือในการป้องกันและ
ควบคุมสถานการณ์โรคระบาดขึ้นหลายครั้ง ด้วยฐานะเป็นเพื่อนบ้าน
ใกล้เคียงที่พึ่งพาอาศัยธารน้ำภูเขาร่วมกัน ประเทศจีนกับประเทศ
อาเซียนต่างสนับสนุน ร่วมมืออย่างสามัคคีซึ่งกันและกัน เพื่อสร้าง
แบบอย่างสำหรับการพัฒนาขยายความร่วมมือระหว่างประเทศใน
การป้องกันและควบคุมสถานการณ์โรคระบาด

(2) 中国与东盟共同经历了抗击疫情战斗的洗礼，双方人民的友好情谊在潜移默化中得到升华，为构建更加紧密的中国—东盟命运共同体积蓄了新的更大动能。(People's Daily, 2020, April 14)

แปล: ประเทศจีนและอาเซียนได้ผ่านการสู้รบต่อต้านสถานการณ์โรค
ระบาดร่วมกันมาอย่างโชกโชน มิตรไมตรีของประชาชนทั้งสองฝ่ายจึง
เกิดการสกักถ่วงกรองให้ดีขึ้นภายในการซึบซับจากผลกระทบอย่าง
ไม่รู้ตัว เพื่อส่งสมพลังงานขับเคลื่อนใหม่ที่ใหญ่ยิ่งขึ้นในการสร้าง
โชคชะตาร่วมกันอันแน่นแฟ้นมากขึ้นของประเทศจีนและอาเซียน

- (3) 更为紧密的沟通和合作是中国与东盟之间的共同需要，疫情过后，中国与东盟之间的经济交往会更加密切。
(Guangming Daily, 2020, April 12)

แปล: การสื่อสารและการร่วมมือกันอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเป็นความต้องการร่วมกันระหว่างประเทศจีนและอาเซียน ภายหลังจากสถานการณ์โรคระบาด การติดต่อทางเศรษฐกิจจะระหว่างประเทศจีนและอาเซียนจะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

จากตัวบทที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศจีนเน้นความร่วมมือกับประชาคมโลก โดยเฉพาะการระดมพลชนในประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศอาเซียนต่าง ๆ ในวงกว้างสำหรับอุทิศตนในการต่อสู้กับสถานการณ์แพร่ระบาด อีกทั้งการริเริ่มแนวคิดโซ่ชะตากรรมที่ครอบคลุมให้ความร่วมมือ และความปลอดภัยอย่างยั่งยืนในการรักษาสุขภาพความปลอดภัยของประชาชนจีนและอาเซียน รวมไปถึงการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพของทั้งสองฝ่าย อย่างไรก็ตาม จากกรณีวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า การปรากฏซ้ำของกลุ่มค่าที่มีความถี่สูงไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญและยังไม่ได้เกิดขึ้นโดยการสุ่ม การใช้คำหรือกลุ่มคำดังกล่าวซ้ำไปซ้ำมาของสื่อจีนที่พบในงานวิจัยนี้สะท้อนอุดมการณ์ที่ประเทศจีนเป็นชาติที่ให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือ เผื่อสังเกตการณ์คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบอย่างเต็มที่ และร่วมกันฟันฝ่าความทุกข์ยากไปพร้อมกับแต่ละประเทศอาเซียนในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

1.2 การใช้คำแสดงทัศนภาวะ (Modality)

"ทัศนภาวะ" (Modality) เป็นวิธีการสำคัญวิธีหนึ่งที่ใช้เพื่อแสดงหน้าที่ในระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Functions) ตามแนวการวิเคราะห์ทวาทกรรมเชิงวิพากษ์ โดยอาศัยทฤษฎีภาษาศาสตร์หน้าที่เชิงระบบ (Systemic Functional Linguistics) ซึ่งมีบทบาทที่สามารถช่วยประเมินสถานการณ์และทำที่ต่อสรรพสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใช้ภาษาได้ (Fowler, 1979, p. 85) ดังที่ Saeed (2003, pp. 135-138) ได้ระบุว่า ทัศนภาวะเป็นวิธีหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้พูดสามารถนำมาใช้ในการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นหรือความศรัทธาในระดับที่แตกต่างกันออกไปในบางเหตุการณ์ รูปแบบภาษาของการแสดงทัศนภาวะนั้นมีมากมายหลากหลาย การใช้คำคุณศัพท์และคำวิเศษณ์เป็นวิธีหลักในการแสดงออกของระบบทัศนภาวะ ตัวอย่างเช่น

- (4) **相信**在中国—东盟和国际社会共同努力下，我们**一定能**赢得疫情阻击战的最终胜利！**相信**通过并肩抗击疫情战斗的洗礼，中国—东盟团结友好**将**进一步巩固升华，双方高质量共建“一带一路”和同心构筑中国—东盟命运共同体的进程**将**获得新的更大动力！（People’s Daily, 2020, February 20）
- แปล:** **เชื่อว่า**ภายใต้ความพยายามร่วมกันของประเทศจีน อาเซียน และสังคมนานาชาติ พวกเราต้องคว้าชัยชนะสุดท้ายของสงครามยับยั้งสถานการณ์ระบาดของโรคได้**แน่นอน** **เชื่อมั่น**ว่า มิตรภาพความสามัคคีของประเทศจีนและอาเซียน **จะ**พัฒนาแข็งแกร่งไปอีกขั้นโดยอาศัยการสู้รบอันโชกโชนในการคอยเคียงบ่าเคียงไหล่ต่อต้านสถานการณ์โรคระบาดด้วยกัน กระบวนการที่ทั้งสองฝ่ายร่วมกันก่อสร้างยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ที่มีคุณภาพสูง และ

สร้างโชคชะตาพร้อมกันสำหรับจีน-อาเซียนด้วยน้ำหนึ่งใจเดียวนั้น
จะได้รับแรงขับเคลื่อนใหม่ที่ยิ่งใหญ่ขึ้น

- (5) 老方高度评价中方采取的防疫举措，坚信在中国党和政府的坚强领导下，在国际社会的共同支持下，中国人民一定能早日战胜疫情。(People's Daily, 2020, February 21)

แปล: ฝ่ายลาวประเมินมาตรการป้องกันโรคระบาดที่ฝ่ายจีนปฏิบัติอย่างยกย่อง เชื่อมั่นว่าภายใต้การนำอันแข็งแกร่งของพรรคกับรัฐบาลจีน และภายใต้การสนับสนุนร่วมกันของสังคมนานาชาติ ประชาชนชาวจีนต้องสามารถชนะศึกสถานการณ์ระบาดของโรคได้ในเร็ววันแน่นอน

- (6) 抗击新冠肺炎疫情是一场全民战“疫”，必须坚定人民立场，坚决依靠群众，切实保障民生。(People's Daily, 2020, April 10)

แปล: การต่อต้านสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เป็นสงคราม “โรคระบาด” ของประชาชนทั้งหมด จำเป็นต้องหนักแน่นในจุดยืนของประชาชนอย่างเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ หนักแน่นในการพึ่งพามวลชน รับรองความเป็นอยู่ของประชาชนให้สอดคล้องความเป็นจริง

- (7) 疫情是全人类共同的敌人，各国应该放下指责，尊重科学，携手共同抗疫。(People's Daily, 2020, April 14)

แปล: สถานการณ์โรคระบาดเป็นศัตรูร่วมกันของมนุษยชาติทั้งหมดทุกประเทศควรปล่อยวางการกล่าวโทษ เคารพในวิทยาศาสตร์ จับมือร่วมกันต้านโรคระบาด

- (8) 2020 年是中国—东盟数字经济合作年。疫情之下，双方可以进一步提升数字经济合作，尝试发展新的经济形态……共同应对疫情带来的挑战，并在危机中激发更足的合作动力，增进彼此之间的互信。(People’s Daily, 2020, April 14)

แปล: ปี ค.ศ. 2020 เป็นปีแห่งความร่วมมือทางเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศจีนและอาเซียน ภายใต้สถานการณ์โรคระบาด สองฝ่ายสามารถยกระดับความร่วมมือทางเศรษฐกิจดิจิทัลให้พัฒนาไปอีกขั้น ทดลองการพัฒนารูปแบบทางเศรษฐกิจใหม่ได้.....ร่วมตอบโต้ความท้าทายที่สถานการณ์โรคระบาดนำมา กระตุ้นปลุกเร้าให้เกิดพลังขับเคลื่อนแห่งความร่วมมือให้เต็มเปี่ยมยิ่งขึ้น และเพิ่มพูนความเชื่อมั่นระหว่างกันในวิกฤตการณ์

จากตัวอย่างที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทศนคติโดยรวมของสื่อจีนในการต่อสู้กับสถานการณ์แพร่ระบาดเป็นไปในเชิงบวก โดยสื่อจีนได้ถ่ายทอดความเชื่อมั่นในการเอาชนะโรคระบาดไปสู่ผู้อ่าน อาศัยยุทธศาสตร์ในการนำพาให้ประชาชนชาวจีนและกลุ่มอาเซียนเข้าสู่ชะตากรรมร่วมกัน ทำให้ผู้อ่านได้เกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วม กระทั่งเรียกร้องให้ประชาชนทุกประเทศร่วมกันทำงานเพื่อควบคุมวิวัฒนาการของการแพร่ระบาดโดยเร็วที่สุด และเอาชนะการแพร่ระบาดได้อย่างทั่วถึงในที่สุด เช่น คำว่า “เชื่อมั่น” (相信) ในตัวอย่าง (4) เป็นคำที่แสดงการพัฒนาของสถานการณ์โรคระบาดซึ่งมีความไม่แน่นอน และเป็นไปได้ยากขึ้น ทว่ากลับสามารถเอาชนะและควบคุมโรคระบาดได้ในระยะเวลาอันสั้น ในขณะเดียวกัน คำว่า “แน่นอน” (一定) และ “จะ” (将) แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นอย่างแน่วแน่ของประเทศสมาชิกประชาคมจีน-อาเซียนที่จะเอาชนะวิกฤตการณ์แพร่ระบาด นอกจากนี้ คำว่า

“สามารถ” (能) ในตัวอย่าง (5) แสดงให้เห็นว่าประชาชนจีนทั่วประเทศมีความสามารถและมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความยากลำบากร่วมกัน และสามารถควบคุมวิกฤตการณ์แพร่ระบาดโดยเร็วที่สุดภายใต้การนำอันเข้มแข็งของพรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาลจีน และการสนับสนุนร่วมกันของประชามนุษยชาติ สำหรับคำว่า “จำเป็นต้อง” (必须) ในตัวอย่าง (6) และคำว่า “ควร” (应该) ในตัวอย่าง (7) แสดงให้เห็นว่าการต่อสู้กับโรคระบาดเป็นความรับผิดชอบและหน้าที่ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ของเราในฐานะมนุษย์ ซึ่งกระตุ้นพลังแห่งปฏิบัติการทางสังคมของสมาชิกในประเทศจีนและประเทศกลุ่มอาเซียน ส่วนคำว่า “สามารถ” (可以) ในตัวอย่าง (8) แสดงออกถึงการยินยอมและให้คำแนะนำ สะท้อนถึงการคว่ำโอกาสที่จะรับมือสถานการณ์แพร่ระบาดในช่วงวิกฤต และเร่งพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างจีน-อาเซียนตามความคาดหวังทางสังคม

2. วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม

ในกรอบการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของแฟร์คลาฟ (Fairclough) วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมให้ความสำคัญในประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการตีความตัวบทและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม กล่าวคือ ตัวบทมีการผลิต การกระจาย และการบริโภคเป็นเช่นใด หรือกล่าวได้ว่าเป็นการตีความถึงกระบวนการผลิตและการทำความเข้าใจวาทกรรม (Fairclough, 1989; Xin and Gao, 2013) โดยแฟร์คลาฟชี้ให้เห็นว่าการผลิตและการบริโภควาทกรรมข่าวเป็นส่วนจำเป็นที่ขาดมิได้ในการขุดค้นอุดมการณ์ซึ่งแฝงอยู่เบื้องหลังวาทกรรมข่าว (Van Dijk, 1993) การผลิตวาทกรรมข่าวประกอบด้วยกิจกรรมปกติขององค์กรอย่างการรวบรวมคัดกรอง และเรียบเรียงข่าวสาร เป็นต้น สำหรับการบริโภควาทกรรมข่าว

หมายถึง ผู้รับสารหรือผู้อ่านรับรู้และบริโภคข้อมูลเช่นใดในขณะที่เผชิญหน้า กับข่าวสาร (Xin, 2005) โดยในหัวข้อนี้จะศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการผลิตตัวบทรายงานข่าวด้านสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่จากสื่อจีนในแง่ “แหล่งข่าว” และ “วิธีการเล่าถ่ายทอด” โดยแสดงตัวอย่างพร้อมอธิบายรายละเอียด ดังนี้

2.1 แหล่งข่าว

“แหล่งข่าว” (News Sources) หรือเรียกว่า “แหล่งที่มาข่าวสาร” (Reporting Sources) หมายถึง แหล่งที่มาของวาทกรรมที่ผู้รายงานได้อ้างอิงมา ซึ่งในกระบวนการรายงานข่าว “แหล่งข่าว” เกี่ยวข้องโดยตรงกับข้อเท็จจริง และความถูกต้องของข่าวสาร (Zhan, 2012) โดยทั่วไปแล้ว ผู้สื่อข่าวมักระบุถึงแหล่งที่มาของข่าวเมื่ออ้างอิงคำพูดหรือความคิดเห็นของผู้อื่นในการแสดงออกถึงทัศนคติของตนเอง โดยเฉพาะเป็นบุคคลที่ทรงคุณวุฒิและมีบารมีในวงการใดวงการหนึ่ง เพื่อให้การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์น่าเชื่อถือ ทั้งทรงอิทธิพลต่อมุมมองและความคิดของผู้อ่านข่าว กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในวาทกรรมข่าวมักหลีกเลี่ยงการประเมินผลแบบอัตวิสัย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเที่ยงธรรม โดยทั่วไปผู้ให้ข่าวมี 4 ประเภท ได้แก่ รัฐบาล วิสาหกิจ ประชาชนธรรมดา และบุคคลหัวกะทิที่เป็นตัวแทนของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง (Huang, 2017, p. 8) ผลการศึกษาพบว่า สื่อจีนได้อ้างอิงวาทกรรมจากทั้งหน่วยงานรัฐบาลและสื่อทางการของประเทศจีนและประเทศอาเซียนจำนวนมากในขณะที่รายงานถึงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ อีกทั้งยังระบุแหล่งที่มาของข่าวอย่างเจาะจง เช่น สำนักข่าวซินหัว หนังสือพิมพ์ประชาชนรายวัน ข่าวกรุงเทพธุรกิจ สถานีวิทยุและโทรทัศน์แห่งชาติลาว เพื่อให้การรายงานข่าวมีหลักฐาน สามารถ

ติดตามได้ รวมทั้งช่วยเสริมความสมจริง และทรงอำนาจของข่าวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรายงานถึงเหตุการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวเพื่อยืนยันความจริงของเหตุการณ์ ตัวอย่างเช่น

- (9) **海外专家学者认为**, 习近平的重要讲话向世界传递了中国战胜疫情的必胜信心和推进经济社会发展的坚强意志, 彰显出全国人民团结一致的精神和中国特色社会主义制度的优势。(Guangming Daily, 2020, February 25)

แปล: นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญการต่างประเทศเชื่อว่า คำแถลงสำคัญของสีจิ้นผิงได้ส่งผ่านความมั่นใจในการคว่ำชัยชนะศึกสถานการณ์โรคระบาด และปณิธานอันเข้มแข็งในการผลักดันพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจีนทั่วโลก เพื่อแสดงให้เห็นถึงจิตใจแห่งความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกันของประชาชนทั้งประเทศ และความได้เปรียบของระบอบสังคมนิยมที่มีอัตลักษณ์ของประเทศจีน

- (10) **东盟各国外长均认为** 召开此次特别外长会十分重要及时, 都高度赞赏中方为抗击疫情采取的坚定举措以及展现的公开透明和高度负责态度, 认为中方的联防联控体系在人类历史上前所未有, 决心之大, 令人敬佩。(Guangming Daily, 2020, February 21)

แปล: รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของแต่ละประเทศอาเซียนต่างเชื่อว่า การเรียกประชุมพิเศษของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศครั้งนี้มีความสำคัญและทันท่วงทีอย่างมาก ล้วนชื่นชมอย่างยิ่งกับมาตรการอันหนักแน่นที่ฝ่ายจีนใช้สู้รบต้านทานสถานการณ์โรคระบาด ตลอดจนทัศนคติที่แสดงให้เห็นถึงความโปร่งใส เปิดเผยต่อสาธารณะซึ่งเป็นที่ประจักษ์และมีความรับผิดชอบอย่างสูง เชื่อว่าระบบการร่วมประสานป้องกันและควบคุมของฝ่ายจีน

ไม่เคยมีปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ความยิ่งใหญ่ของ
เจตนารมณ์ที่เด็ดเดี่ยวนี้ทำให้คนยกย่องนับถือ

- (11) ในอินโดนีเซีย 智库亚洲创新研究中心主席班邦·苏尔约诺 看来，虽然这次疫情对中国经济构成挑战，但中国国力今非昔比，完全可以战胜疫情，并顺利实现全面建成小康社会的目标。国际社会在这次抗疫中看到了中国的强大实力，继续看好中国的发展。东盟国家愿意跟中国站在一起共同抗疫，构建更为紧密的中国-东盟命运共同体。（Guangming Daily, 2020, February 25）

แปล: ในความเห็นของบัมบัง ยูโดโยโน ประธานศูนย์วิจัยนวัตกรรม
คลังสมองเอเชียแห่งอินโดนีเซีย ถึงแม้ว่าสถานการณ์แพร่ระบาดของ
โรคครั้งนี้จะเป็นการสร้างการทำลายต่อเศรษฐกิจประเทศจีน แต่
กำลังชาติของประเทศจีนในปัจจุบันนี้เกินกว่าจะนำอดีตมาเปรียบเทียบได้
สามารถพิชิตสถานการณ์ระบาดของโรคได้อย่างแน่นอน และสามารถ
บรรลุเป้าหมายการสร้างสังคมพอกินพอใช้อย่างทั่วถึงได้อย่างราบรื่น
ในการต้านสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคครั้งนี้ สังคมนานาชาติได้
เห็นความสามารถอันเกรียงไกรของประเทศจีน และพิจารณาถึงการ
พัฒนาของประเทศจีนว่าต่อไปจะมีแนวโน้มดีขึ้น โดยประเทศอาเซียน
ยินดีร่วมต้านสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคกับประเทศจีน และสร้าง
โชคชะตาาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

จากตัวบทที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลเป็น
นักวิชาการระดับนานาชาติและผู้เชี่ยวชาญในประเทศอาเซียน ซึ่งได้แสดง
ความคิดเห็นต่อความร่วมมือระหว่างประเทศจีนและอาเซียนในการป้องกัน
และควบคุมเหตุการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

นอกจากนี้ ผู้รายงานข่าวยังได้ระบุแหล่งที่มาของวาทกรรมข่าวดังกล่าวอย่างชัดเจน คือ “หนังสือพิมพ์ประชาชนรายวัน” และ “หนังสือพิมพ์กวางหมิงรายวัน” นอกจากนี้ผู้อ่านจะสามารถเข้าใจแนวทางการพัฒนาของสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในประเทศจีนได้ตามเวลาจริงแล้ว ยังสามารถช่วยเพิ่มลักษณะการเป็นบทสนทนาและความน่าเชื่อถือของวาทกรรม เนื่องจากแหล่งที่มาของข่าวมีความชัดเจนเป็นรูปธรรม ส่งผลต่อความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของการรายงานข่าวให้เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการรายงานจึงมีความเป็นภววิสัยและมีอำนาจมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลงานในการต่อสู้กับสถานการณ์แพร่ระบาดของประเทศจีนได้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาคนทั่วโลก สำหรับแหล่งข่าวที่เป็นรูปธรรมส่วนมากล้วนมาจากวาทะของผู้ทรงคุณวุฒิในประเทศอาเซียน แสดงให้เห็นว่าสื่อต่างประเทศมีจุดยืนที่สอดคล้องกับรัฐบาลจีนในการรายงานถึงการต่อสู้กับสถานการณ์แพร่ระบาดของประเทศจีน ไม่ว่าจะแสดงออกหรือไม่แสดงออกก็ตาม

2.2 วิธีการเล่าถ่ายทอด

“วิธีการเล่าถ่ายทอด” (Reporting Mode) เป็นวิธีการสำคัญอีกประการหนึ่งในวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม มักเกี่ยวข้องกับวิธีการอ้างอิงวาทกรรมของผู้อื่น จากการศึกษาของ Fairclough (1995) สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วาทกรรมโดยตรง (Direct Discourse) และวาทกรรมโดยอ้อม (Indirect Discourse) ซึ่งวาทกรรมโดยตรง คือ วิธีการอ้างอิงวาทกรรมต้นฉบับอย่างสมบูรณ์ โดยปกติจะมีเครื่องหมายอัญประกาศกำกับอยู่ เป็นการอ้างอิงวาทกรรมของผู้อื่นอย่างเหมาะสม โดยเนื้อหา (Content) และกาล (Tense) ยังคงไว้ไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนวาทกรรมโดยอ้อม คือ มีการเสริมแต่งรูปแบบภาษาภายใต้พื้นฐานการคงไว้ซึ่งเนื้อหา โดยวิธีการบรรยายและ

การใช้ถ้อยคำสำนวนขึ้นอยู่กับผู้รายงาน อย่างไรก็ตาม ผู้รายงานข่าวสามารถเลือกใช้วิธีการเล่าถ่ายทอดในวิธีใดวิธีหนึ่ง ซึ่งทัศนคติและจุดยืนของผู้รายงานนั้นง่ายต่อการสอดแทรกในการรายงานข่าวอย่างยิ่ง จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สื่อจีนใช้วาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อมจำนวนมากเกี่ยวกับข้อมูลภาษาในการรายงานสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ แต่ในกระบวนการเล่าถ่ายทอดวาทกรรมจะใช้คำกริยาในการเล่าถ่ายทอดที่ค่อนข้างน่าเชื่อถืออย่างคำว่า “แสดง” (表示) “กล่าวว่า” (说) และ “เชื่อว่า” (认为) เป็นต้น โดยปราศจากความรู้สึกส่วนตัว ส่งผลให้การรายงานมีความน่าเชื่อถืออย่างแท้จริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (12) **王毅表示**，疫情没有国界。中国和东盟各国情同手足，命运与共。应通过更加紧密和积极的合作，有效防止疫情的蔓延扩散，守护各国人民生命健康，构建更为紧密的中国—东盟命运共同体，同时以此为契机，提升地区公共卫生治理水平，为地区和全球公共卫生事业作出新的贡献。(Guangming Daily, 2020, February 21)

แปล: หวังอี้กล่าวว่า สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคปราศจากพรมแดนระหว่างประเทศ ประเทศจีนและแต่ละประเทศในอาเซียนมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นเฉกเช่นพี่น้องได้ร่วมชะตากรรมเดียวกันสมควรอาศัยการร่วมมืออันเหนียวแน่นและกระตือรือร้นมากขึ้นเพื่อป้องกันการลุกลามและแพร่กระจายของสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคอย่างมีประสิทธิภาพ ฝ่าปากป้องชีวิตและสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงของประชาชนในแต่ละประเทศ สร้างโชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียนให้แน่นแฟ้นมากขึ้น พร้อมทั้งถือโอกาสนี้ยกระดับการบริหารงานทางด้านสาธารณสุขในภูมิภาคให้สูงขึ้น เพื่อสร้าง

คุณูปการใหม่ ๆ ให้แก่กิจการด้านสาธารณสุข ทั้งในระดับภูมิภาค และในระดับโลก

ตัวอย่างที่ (12) เป็นตัวอย่างการเล่าถ่ายทอดวาทกรรมโดยอ้อมของคำแถลงอย่างเป็นทางการของหวังอี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแห่งประเทศจีน คือ “สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคปราศจากพรมแดนระหว่างประเทศ ประเทศจีนและแต่ละประเทศในอาเซียนมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นเฉกเช่นพี่น้องได้ร่วมชะตากรรมเดียวกัน” เพื่อยืนยันถึงการต่อสู้กับสถานการณ์แพร่ระบาดทั่วโลก อย่างไรก็ตาม การใช้วาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อมดังกล่าวถือเป็นการเล่าถ่ายทอดวาทกรรมอ้างอิงเชิงบวก ซึ่งนอกจากช่วยสื่อถึงความตั้งใจและความมั่นใจของประเทศจีนในการต่อสู้กับสถานการณ์โรคระบาดไปสู่ผู้อ่านแล้ว ยังสามารถลดอิทธิพลของวาทกรรมได้ในระดับหนึ่งเช่นกัน

เมื่อเปรียบเทียบกับวาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อมแล้ว วาทกรรมอ้างอิงโดยตรงมีลักษณะความเป็นบทสนทนาและมีพลังในการโน้มน้าวมากกว่า โดยสามารถแสดงท่วงทำนองและลักษณะเฉพาะของวาทกรรมต้นฉบับให้ปรากฏขึ้นอีกครั้งอย่างสมบูรณ์ ส่งผลให้ผู้อ่านสนใจและให้ความสำคัญมากขึ้น ตัวอย่างเช่น

- (13) **缅甸外交部下属战略与国际关系研究所资深研究员吴巴拉埃说：**“我在 1 月下旬时曾说过，帮助中国就是帮助世界抗疫，今天的事实证明了这一点。在全球化的今天，全体人类已经成为荣辱与共的命运共同体。疫情是全人类共同的敌人，各国应该放下指责，尊重科学，携手共同抗疫。（Guangming Daily, 2020, April 12）”

แปล: อุบลลาโอ (U Ba Hla Aye) นักวิจัยอาวุโสแห่งสถาบัน
ยุทธศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศภายใต้สังกัด
กระทรวงการต่างประเทศแห่งสหภาพเมียนมาร์ กล่าวว่า “ผมเคย
กล่าวไว้ในช่วงปลายเดือนมกราคม การช่วยเหลือประเทศจีนคือ
การช่วยเหลือโลกในการต่อต้านการแพร่ระบาดของโรค ข้อเท็จจริง
ณ ปัจจุบันได้พิสูจน์ให้เห็นถึงประเด็นนี้แล้ว ซึ่งในยุคปัจจุบันแห่ง
โลกาภิวัตน์ มวลมนุษยชาติได้กลายเป็นชุมชนที่มีโชคชะตาด้วยกัน
ต่างมีเกียรติเจริญรุ่งเรืองและเผชิญความอภัยศเสื่อมเสียร่วมกัน
สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคเป็นศัตรูร่วมกันของมวลมนุษยชาติ
แต่แต่ละประเทศสมควรปล่อยวางการประณาม เคารพในวิทยาศาสตร์
และจับมือกันต่อต้านการแพร่ระบาดของโรค”

- (14) 习近平主席在本届盛会上的致辞大气磅礴，立意高远，向世界宣讲了
中国扩大开放的不变初心及合作抗疫的人类共同心声，指出要用足用好中国-东盟博览会平台功能，
为中国-东盟乃至东亚地区经贸合作全面发展发挥更大作用。中国-东盟博览会秘书处秘书长王雷说。 (Guangming
Daily, 2020, November 28)

แปล: “คำปราศรัยที่ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้กล่าวในการประชุมใหญ่
ปีนี้ยิ่งใหญ่ทรงพลัง และแสดงการตัดสินใจอันสูงส่ง ซึ่งได้กล่าวแถลง
แก่โลกถึงปณิธานเดิมของประเทศจีนที่มีได้แปรเปลี่ยนไปในการเปิด
ประเทศแผ่ขยายสู่โลกภายนอกให้กว้างขึ้น รวมถึงความมุ่งมั่น
ปรารถนาร่วมกันของมนุษยชาติในการร่วมมือกันต่อต้านการแพร่
ระบาดของโรค ซึ่งให้เห็นว่าต้องใช้ฟังก์ชันของแพลตฟอร์มแห่งงาน
มหกรรมแสดงสินค้าจีน-อาเซียนอย่างเต็มที่ เพื่อสำแดงบทบาทอัน

ยิ่งใหญ่มากขึ้นในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้า
ของประเทศจีน-อาเซียน หรือแม้แต่เขตภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
อย่างครอบคลุมรอบด้าน” **หวังเหลย หัวหน้าเลขาธิการสำนัก
เลขาธิการหน่วยงานมหกรรมแสดงสินค้าจีน-อาเซียน กล่าว**

ตัวอย่างที่ (13) และ (14) ได้อ้างอิงวาทกรรมของอุบาลาไอ (U Ba Hla Aye) นักวิจัยอาวุโสแห่งสถาบันยุทธศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศภายใต้สังกัดกระทรวงการต่างประเทศแห่งสหภาพเมียนมาร์ และ
หวังเหลย (王雷 Wang Lei) หัวหน้าเลขาธิการสำนักเลขาธิการหน่วยงาน
มหกรรมแสดงสินค้าจีน-อาเซียน ซึ่งการใช้วาทกรรมโดยตรงนั้นอ้างอิงคำพูด
ต้นฉบับจากแหล่งข่าวอย่างตรงไปตรงมา และเนื่องจากวาทกรรมเหล่านี้มี
มาจากคำพูดของผู้ถูกถ่ายทอดข่าว จึงมักจะมีพลังในการโน้มน้าวใจมาก
สามารถช่วยเพิ่มความสมจริงและความน่าเชื่อถือของข่าวได้

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ผู้ถ่ายทอดได้ผสมผสานวาทกรรม
อ้างอิงโดยตรงลงในวาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อม วอโลซินอฟ (Volosinov)
เรียกวิธีการเล่าถ่ายทอดนี้ว่า “วาทกรรมโดยตรงที่ปรุงแต่งไว้ล่วงหน้า” (Preset
Direct Discourse, PDS) (Volosinov, 1973, p. 134) โดยเชื่อว่า “แก่นเนื้อแท้
ของวิธีการเล่าถ่ายทอดนี้ คือ การบรรยายครั้งหนึ่งและอ้างอิงคำพูดครั้งหนึ่ง
วาทกรรมอ้างอิงโดยอ้อมสร้างขึ้นเพื่อปูทางให้แก่การปรากฏของวาทกรรม
อ้างอิงโดยตรง โดยปรับการรับรู้ที่มีต่อวาทกรรมโดยตรงไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้
สาระสำคัญของวาทกรรมอ้างอิงโดยตรงที่กำลังจะมาถึงนั้นถูกบ่งบอกล่วงหน้า
ด้วยบริบท และถูกเสริมแต่งด้วยน้ำเสียงและการประเมินของผู้สื่อข่าวจาก
การจัดการดังกล่าว ขอบเขตของการเล่าถ่ายทอดวาทกรรมอ้างอิงจึงกลายเป็น
ความคลุมเครือไม่ชัดเจน” (Volosinov, 1973, pp. 134-135) ตัวอย่างเช่น

- (15) **王毅表示**，在习近平主席亲自指挥、亲自部署下，14 亿中国人民团结一心与病毒斗争。我们采取了最全面、最严格、最彻底的防控措施，打造了有效封堵疫情的防控体系，创造了全力救治患者的中国速度，为全球疫情防控赢得了时间，展现了负责任大国的担当。我们坚信，有中国共产党的坚强领导，有国家强大的动员能力，有举国体制的制度优势，有今非昔比的综合国力，中国完全有能力、有把握尽早彻底战胜疫情。(People’s Daily, 2020, February 21)

แปล: หวังอี้กล่าวว่า ภายใต้การออกคำสั่งบัญชาการและกำหนดแผนการด้วยตนเองของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ประชาชนชาวจีนสิบสี่พันล้านคนจึงร่วมใจสามัคคีกันต่อสู้กับเชื้อไวรัส พวกเราได้เลือกใช้มาตรการป้องกันและการควบคุมที่ครอบคลุมรอบด้านที่สุด เข้มงวดที่สุด และสมบูรณ์ที่สุด พร้อมทั้งสร้างระบบป้องกันและควบคุมที่มีประสิทธิภาพในการยับยั้งสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค สร้างความรวดเร็วตามแบบฉบับของประเทศจีนในการรักษาผู้ป่วยอย่างสุดกำลังเอาชนะเวลาเพื่อการป้องกันและควบคุมสถานการณ์แพร่ระบาดโรคของทั่วโลก เผยให้เห็นถึงความรับผิดชอบในการรับหน้าที่เป็นประเทศมหาอำนาจ “พวกเราเชื่อมั่นว่า ด้วยความเป็นผู้นำอันเข้มแข็งของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีน มีความสามารถในการระดมพลที่ทรงอำนาจของประเทศ มีความได้เปรียบทางระบบของระบอบการปกครองทั่วทั้งประเทศ และปัจจุบันมีพลังของชาติที่ครอบคลุมโดยไม่อาจนำอดีตมาเปรียบเทียบได้ ประเทศจีนมีความสามารถครบถ้วน เชื่อมั่นว่าจะพิชิตชัยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคให้ได้อย่างสมบูรณ์และรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้”

ตัวอย่าง (15) เป็นตัวอย่างที่ผู้รายงานข่าวได้พรรณนาถึง สภาวการณ์ตอนที่หวังอู่ได้แนะนำมาตรการที่มีประสิทธิภาพ และแบ่งปัน ประสบการณ์ที่มีประโยชน์ของประเทศจีนในการรับมือสถานการณ์แพร่ ระบาดให้กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของ 10 ชาติสมาชิก อาเซียนเมื่อได้ร่วมการประชุมพิเศษของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศจีน-อาเซียน ว่าด้วยเรื่องโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ตัวอย่างนี้ได้ เลือกใช้วิธี “วาทกรรมโดยตรงที่มีการปรุงแต่งไว้ล่วงหน้า” (Preset Direct Discourse, PDS) ในการรายงานข่าว กล่าวคือ เป็นการใช่วาทกรรมอ้างอิง โดยอ้อมก่อนจากนั้นจึงใช่วาทกรรมอ้างอิงโดยตรงในขั้นตอนถัดไป เพื่อให้ วาทกรรมอ้างอิงโดยตรงกลายเป็นคำอธิบายเสริมของวาทกรรมอ้างอิงโดย อ้อม เนื่องจากวาทกรรมอ้างอิงโดยตรง คือ วาทกรรมที่นำมาอ้างอิงโดยคัดลอก จากข้อความเดิมและใช้เครื่องหมายอัฒภาคกำกับ ขณะที่วาทกรรม อ้างอิงโดยอ้อมเป็นการบรรยายในลักษณะการจับใจความ ถอดความ หรือ สรุปรวมซึ่งอาจแทรกข้อคิดเห็นของผู้รายงานเป็นบางส่วน จึงส่งผลให้ ผู้รายงานข่าวสามารถชี้แนะผู้อ่านเข้าสู่วาทกรรมอ้างอิงโดยตรงตามความ เข้าใจของผู้รายงานเองโดยอาศัยวิธีการใช้ “วาทกรรมโดยตรงที่มีการปรุง แต่งไว้ล่วงหน้า” ทั้งนี้ไม่เพียงแสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์แห่งประเทศจีนที่ เป็นประเทศมหาอำนาจในการรับผิดชอบสังคมโลกอย่างเต็มที่ แต่ยังแสดง ความสามารถและความเชื่อมั่นของประเทศจีนในการควบคุมสถานการณ์ แพร่ระบาด เพื่อให้กำลังใจกับประชาชนจีนและอาเซียนที่มีโชคชะตาร่วมกัน

นอกจากนี้ ผู้รายงานข่าวยังได้นำประโยชน์จากวาทกรรมอ้างอิง โดยตรงที่มีคุณลักษณะแสดงความจริงและข้อเท็จจริงมากกว่าในการช่วยเพิ่ม ความไว้วางใจของผู้อ่านต่อรายงานมากขึ้น ด้วยวิธีนี้ ผู้รายงานข่าวจึงได้แสดง

ทัศนคติและจุดยืนของตนอย่างชาญฉลาด ส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจของผู้อ่านว่า ประเทศจีนกับอาเซียนเป็นประชาคมที่มีความเข้าใจร่วมกัน และรับผิดชอบแก่กันที่จะพิชิตชัยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคให้ได้อย่างสมบูรณ์ในอนาคต

3. วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

ตัวบทและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมล้วนถูกกำหนดโดยเงื่อนไขเฉพาะของวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Fairclough, 1989; Xin, 2008; Xin and Gao, 2013) ดังนั้น นอกเหนือจากตัวบทและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมแล้ว การอธิบายวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมถือเป็นประเด็นที่ขาดมิได้ในกระบวนการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ โดยแฟร์คลอว์ที่เชื่อว่ามิเพียงการวิเคราะห์เมื่อตัวบทอยู่ในบริบททางประวัติศาสตร์สังคมที่เฉพาะเจาะจงเท่านั้น จึงจะสามารถจัดว่าเป็นภาษาทางสังคมได้อย่างแท้จริง และจะรับรู้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับสังคม เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการสื่อสารที่อยู่เบื้องหลังตัวบทและบริบททางสังคม (Van Dijk, 1993) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในขั้นตอนวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมจะมุ่งเน้นศึกษาถึงบริบทที่ส่งผลให้เกิดวาทกรรม โดยพิจารณาถึงภูมิหลังของวัฒนธรรมในสังคม เพื่ออธิบายถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมในบริบทสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างตัวบทของวาทกรรม สำหรับการรายงานข่าวในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะแยกการอธิบายออกเป็นสามส่วนเพื่อให้เห็นภาพประกอบ ได้แก่ สภาพการณ์ทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม สภาพการณ์ทางการเมืองการปกครอง และสภาพการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม

ประเทศจีนมีวัฒนธรรมที่ยังรากลึกอยู่ในแนวความคิดสำนักปรัชญาขงจื้อ ซึ่งยกย่องความปรองดอง (和谐) ความเป็นธรรม (正义) เน้นย้ำในลัทธิเพื่อส่วนรวม (集体主义) เนื่องจากประเทศจีนได้รับอิทธิพลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของตนเองมาอย่างลึกซึ้ง และริเริ่มให้เกิด “วัฒนธรรมแห่งความปรองดอง” (和合文化) ด้วยเหตุนี้ จิตวิญญาณทางวัฒนธรรม “ความกลมเกลียว” (‘和’ 文化) จึงยังรากลึกอยู่ในวัฒนธรรมชนชาติดั้งเดิมของจีน และเป็นความรู้สึกแห่งชนชาติที่มีเอกลักษณ์ของประชาชนชาวจีน ซึ่งเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้ประเทศจีนได้ส่งเสริมแนวคิดเรื่อง “การสมคบคิดด้วย ‘ความกลมเกลียว’ และร่วมกันสร้างด้วย ‘ความปรองดอง’” (以 ‘和’ 同谋、以 ‘合’ 共建) ในการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศอื่น (Dou, 2011)

ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศจีนยังได้สนับสนุนการพัฒนาทางภูมิภาคอาเซียนอยู่เสมอ และมีทัศนคติที่จะแลกเปลี่ยนและร่วมมือกับแต่ละประเทศอาเซียน ถู่อมุมมองทางวัฒนธรรมที่มีแนวความคิดสำนักปรัชญาขงจื้อแบบดั้งเดิมเป็นลักษณะสำคัญ โดยเสนอแนวคิดทางการทูตว่าด้วยการพัฒนา ร่วมกันอย่างปรองดอง และ “ใกล้ชิดที่เป็นมิตร จริงใจ ดำรงประโยชน์ และเปิดใจรับกันและกัน” (亲诚惠容) ประเทศจีนและประเทศอาเซียนที่อยู่โดยรอบได้เชื่อมโยงจนกลายเป็นชุมชนที่มีชะตากรรมร่วมกัน มีการแข่งขันทุกซอกทุกในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทั้งประเทศจีนและประเทศอาเซียนล้วนมีเป้าหมายใฝ่หาการพัฒนาาร่วมกัน รวมถึงมีความรับผิดชอบในการร่วมมือส่งเสริมเสถียรภาพทางภูมิภาค ถึงแม้แต่ละประเทศในอาเซียนจะมีวัฒนธรรมแตกต่างกัน แต่ล้วนศึกษาอ้างอิงจากประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จของ

ประเทศจีน และในกระบวนการต่อสู้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ แนวคิดที่ว่าด้วย “โชคชะตาร่วมกัน” ได้ปรากฏออกมาอย่างเด่นชัด และจิตสำนึกที่มีโชคชะตาร่วมกันซึ่งก่อรูปขึ้นโดยประชาชนชาวจีน ร่วมกับทุก ๆ ประเทศอาเซียนภายใต้สภาวะการณ์การแพร่ระบาดของโรคอย่างรุนแรง จึงได้บังเกิดบทบาทสำคัญด้านบวกในการป้องกันและควบคุมสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสสายพันธุ์ใหม่

3.2 ปัจจัยด้านสภาพการณ์ทางการเมืองการปกครอง

ประเทศจีนยึดถือมุมมองการพัฒนาทางการเมืองในเรื่องของ “ความเสมอภาคเชื่อถือซึ่งกันและกัน เพื่อนบ้านสมานฉันท์มีความเป็นมิตร” (平等互信、睦邻友好) ซึ่งได้มอบความเป็นไปได้ให้แก่ประเทศจีนและอาเซียนในการสร้างโชคชะตาร่วมกัน โดยคนจีนมีความเชื่อว่า การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ขึ้นอยู่กับคำพูดที่เชื่อถือได้ และความเข้ากันได้ระหว่างประเทศกับประเทศซึ่งเน้นความซื่อสัตย์เป็นรากฐาน ภายใต้ผลกระทบจากการพัฒนาสังคมในช่วงระยะเวลายาวนาน ประชาชนชาวจีน โดยเฉพาะรัฐบาลประเทศจีนมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมและความรู้สึกซึ่งเป็นพันธะผูกพันต่อประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบที่อยู่บริเวณติดกันอย่างสูง ดังนั้น ประเทศจีนจึงยินดีปฏิบัติต่อกันอย่างซื่อสัตย์จริงใจ คบหากับประเทศอาเซียนด้วยความเป็นมิตร รวมทั้งสร้างความแข็งแกร่งทางการเมือง และเชื่อมั่นในยุทธศาสตร์ร่วมกันอย่างต่อเนื่องเสมอมา ตลอดจนร่วมแบกรับความรับผิดชอบในการปกป้องคุ้มครองความสงบสุขและความมั่นคงทางภูมิภาค

นับตั้งแต่สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เกิดการปะทุขึ้นอย่างรุนแรง ประเทศจีนได้ยึดมั่นในท่าทีที่เปิดเผยและโปร่งใสมาโดยตลอด ด้วยการรายงานข่าวสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค และแบ่งปันประสบการณ์ในการรับมือสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคให้ประชาคมนานาชาติรวมทั้งประเทศอาเซียนได้ทราบอย่างทันทั่วถึง แสดงให้เห็นถึงการแบกรับภาระหน้าที่ซึ่งเป็นการรับผิดชอบต่อประเทศจีนในฐานะที่เป็นประเทศมหาอำนาจ ในขณะเดียวกัน ประเทศอาเซียนเองก็เริ่มแสดงความเห็นสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น และให้การช่วยเหลือแก่ประเทศจีน โดยอาศัยวิธีอันหลากหลายมาอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย สะท้อนให้เห็นถึงมิตรภาพอันล้ำค่าของเพื่อนบ้านที่มีความปรารถนาดีต่อกัน และร่วมฟันฝ่าความทุกข์ยากระหว่างประเทศจีนและอาเซียน

3.3 ปัจจัยด้านสภาพการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ

การพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นแรงขับเคลื่อนและพื้นฐานหลักในการร่วมมือกันระหว่างประเทศจีนกับอาเซียน เพื่อให้ต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ และการปกป้องคุ้มครองความมีเสถียรภาพทางสังคมในภูมิภาคกับการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบหลักของทั้งสองฝ่าย

เศรษฐกิจประเทศจีนย่อมประสบความสำเร็จอย่างหนักรายงานต้องสงสัย เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ครั้งนี้ และการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนที่ชะลอตัวลง จะสร้างความเสี่ยงเพิ่มเติมให้แก่เศรษฐกิจของประเทศที่อยู่โดยรอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจอาเซียน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยและอาเซียนได้ยึดถือมุมมองการพัฒนาทางสังคมด้วย “การร่วมมือกันแบบต่างฝ่ายต่างได้

ประโยชน์ เฝ้าสังเกตการณ์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” (合作共赢、守望相助) ในการพัฒนาเศรษฐกิจทางสังคมมาโดยตลอด จึงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ประเทศจีนและทุกประเทศในอาเซียนได้ร่วมมือกันต่อต้านการแพร่ระบาดของโรคอย่างเข้มแข็ง พร้อมทั้งร่วมแรงในการผลักดันฟื้นฟูเศรษฐกิจให้คืนตัวในยุคหลังการแพร่ระบาด ดังที่เฉินเตอไห่ (陈德海 Chen Dehai) หัวหน้าเลขาธิการศูนย์จีน-อาเซียนได้กล่าวถึงในการประชุมอภิปรายระดับนานาชาติผ่านระบบออนไลน์ว่าด้วย “แผนโครงการกำหนดชัยชนะให้สังคมชนชั้นกลางอย่างสมบูรณ์รอบด้าน ร่วมบรรเทาความยากจนของประเทศจีน-สื่อมวลชนอาเซียนมองดูการต่อสู้บรรเทาความยากจนของประเทศจีน” ว่าประเทศจีนและอาเซียนร่วมเฝ้าสังเกตการณ์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมพิชิตสถานการณ์ยากลำบาก สร้างแบบฉบับในการต้านภัยโรคระบาดในระดับโลก แสดงให้เห็นถึงพลังที่ฮึกเหิมรุ่งโรจน์ในการมีโชคชะตาร่วมกันสำหรับจีนและอาเซียน (China Daily, 2020, September 30)

ยิ่งไปกว่านั้น ปี ค.ศ. 2020 นับเป็นปีแห่งการบุกเบิกความร่วมมือทางเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศจีนและอาเซียน ทั้งประเทศจีนและอาเซียนสามารถคว้าโอกาสการปฏิรูปเทคโนโลยีและการปฏิวัติอุตสาหกรรมรอบใหม่ได้ เพื่อสร้างผลงานขับเคลื่อนครั้งใหม่ที่ยิ่งใหญ่เกรียงไกรมากขึ้นให้แก่สังคมและเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่าย พร้อมทั้งพยายามกระตุ้นความร่วมมือของประเทศจีนและอาเซียนให้มีความเข้มข้นขึ้นในหลากหลายสาขา ตลอดจนร่วมกันพิชิตสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค และผลักดันการพัฒนากิจการทางการบรรเทาความยากจนในระดับภูมิภาค กระตุ้นการสร้างคุณูปการใหม่ ๆ เพื่อให้โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียนมีความแน่นแฟ้นมากขึ้น (ASEAN-China Center, 2020, September 18)

บทสรุป

ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็น 3 มิติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มิติที่ 1 ด้านตัวบท พบการใช้กลวิธีทางภาษาศาสตร์ 2 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำ และการใช้คำแสดงทัศนภาวะ โดยการเลือกใช้กลุ่มคำที่มีความถี่ในการปรากฏสูง 6 อันดับแรกในรายงานข่าวของสื่อจีน คือ คำว่า “การต่อต้านสถานการณ์แพร่ระบาด” (抗击疫情) “ประชาชน” (人民) “ร่วมมือ” (合作) “ประเทศจีน-อาเซียน” (中国东盟) “โชคชะตา ร่วมกัน” (命运共同体) และ “สามัคคี” (团结) แสดงให้เห็นว่าประเทศจีนให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการประสานร่วมมือกันกับประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ระหว่างการป้องกันสถานการณ์แพร่ระบาดโรคโควิด-19 สำหรับการเลือกใช้คำแสดงทัศนภาวะ โดยภาพรวมแล้วผู้สื่อข่าวจีนมักใช้คำแสดงทัศนภาวะในเชิงบวก เพื่อถ่ายทอดความเชื่อมั่นในการพิชิตโรคระบาดไปสู่ผู้อ่าน และเรียกร้องให้ผู้คนทั้งจากประเทศจีนและประเทศอาเซียนที่มีโชคชะตา ร่วมกันมาควบคุมวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคได้อย่างสมานฉันท์กัน

มิติที่ 2 ด้านวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม มีข้อสรุปจากการค้นพบว่าการตีความวิธีการสร้างและการทำความเข้าใจวาทกรรมข่าวสารจาก 2 แง่มุม ได้แก่ “แหล่งข่าว” กับ “วิธีการเล่าถ่ายทอด” หากพิจารณาในแง่แหล่งข่าว ผู้สื่อข่าวจะยึดแหล่งที่มาของข้อมูลอันนอกเหนือจากของประเทศจีนเป็นหลัก และอ้างอิงวาทกรรมจากหน่วยงานรัฐบาล สื่อทางการของจีน และประเทศอาเซียนจำนวนมาก อีกทั้งเล่าถ่ายทอดมุมมองทางวาทกรรมของเจ้าหน้าที่ข้าราชการต่างประเทศกับผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการอีกจำนวนไม่น้อย เพื่อก่อสร้างและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่แท้จริงอันเป็นภาวีสัยของประเทศจีนให้มี

ประสิทธิภาพมากขึ้น และเพิ่มเติมระดับความน่าเชื่อถือในการรายงานข่าวให้ดียิ่งกว่าเดิม เมื่อวิเคราะห์ถึงวิธีการเล่าถ่ายทอด พบ 3 วิธี ได้แก่ (1) วาทกรรมโดยตรง (2) วาทกรรมโดยอ้อม และ (3) วาทกรรมโดยตรงที่ปรุงแต่งไว้ล่วงหน้า ซึ่งการใช้งานแบบสลับแทนกันของ 3 วิธีการดังกล่าว สามารถช่วยให้ผู้อ่านเกิดการสลับสับเปลี่ยนระหว่าง 3 ชนิดได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ไม่เพียงแสดงออกถึงทัศนคติกับจุดยืนของสื่อประเทศจีนเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจอุดมการณ์ที่แฝงเร้นอยู่ในการรายงานได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถพิจารณาเนื้อหาการรายงานข่าวในเชิงเหตุผลและเป็นภววิสัยมากขึ้นในยามอ่านข่าวการต่อต้านวิกฤตโรคระบาดเกี่ยวกับ “ประเทศจีน-อาเซียน”

มิตีที่ 3 ด้านวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม จากการวิเคราะห์พบว่า วาทกรรมของผู้รายงานข่าวจีนได้รับอิทธิพลจากปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ สภาพการณ์ทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม สภาพการณ์ทางการเมืองการปกครอง และสภาพการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจ

จากปัจจัยสภาพการณ์ทั้งสามประการที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นที่มาของการสร้างตัวบทในวาทกรรมหนังสือพิมพ์จีน ซึ่งหนังสือพิมพ์กำลังทำหน้าที่เป็นพื้นที่แห่งปฏิบัติการทางวาทกรรมในการส่งผ่านแนวคิดและอุดมการณ์ที่ว่าด้วย “โชคชะตาร่วมกัน” อีกทั้งแนวคิด “โชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน” ที่ประเทศจีนเสนอนั้นเหมาะสมกับยุคสมัยในภาวะวิกฤตในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 กล่าวคือ ประเทศจีนกับทุกประเทศอาเซียนร่วมกันต่อสู้ต้านสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค ล้วนแสดงบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันกระบวนการสร้างโชคชะตาร่วมกันสำหรับจีน-อาเซียน เมื่อประเทศจีนกับประเทศอาเซียนต่างเผชิญหน้ากับแรงกดดันของสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคอย่างหนักหนาสาหัส สองฝ่ายต่างรู้สึกซาบซึ้งซึ่งกันและกันดังประสบการณ์

พบเจอปัญหานั้นด้วยตนเอง จึงได้สร้างตัวบทที่ก่อให้เกิดวาทกรรมความร่วมมือ
สามัคคีกันในการจับมือต่อสู้ด้านสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค ทั้งนี้ยัง
สะท้อนให้เห็นว่าประเทศจีนกับประเทศอาเซียนที่เฝ้าสังเกตการณ์คอย
ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถึงแม้ผลกระทบจากการแพร่ระบาดโควิด-19 จะส่งผล
ให้ประเทศจีนและกลุ่มประเทศอาเซียนต้องเผชิญกับสถานการณ์ท้าทายที่ไม่
เคยเกิดขึ้นมาก่อน แต่ในทางกลับกัน แนวโน้มการเสริมสร้างความแน่นแฟ้นใน
การร่วมมือกันด้านการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ ระหว่าง
ประเทศจีนและประเทศอาเซียนยังไม่มีเปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นถึง
ความสัมพันธ์แบบโชคชะตากรรมร่วมกันของทั้งสองฝ่ายที่ไม่อาจแยกจากกันได้

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การวิเคราะห์วาทกรรมข่าวใน
การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ผู้อ่านมีจุดยืนที่ชัดเจนขึ้น มีความเข้าใจเกี่ยวกับการ
พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนและอาเซียนอย่างเป็นภววิสัย อีกทั้ง
ได้รับประโยชน์ในการเสริมสร้างความมุ่งมั่นที่มีต่อประเทศจีนกับกลุ่มประเทศ
อาเซียนในการร่วมพิชิตสถานการณ์แพร่ระบาดด้วยความสามัคคี และสร้าง
ความเชื่อมั่นให้กับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภูมิภาค

References

- ASEAN-China Center. (2020, September 18). Securing a Decisive Victory in Building a Moderately Prosperous Society——ASEAN Media’s View on China’s Poverty Alleviation. *ASEAN-China Center*, Retrieved September 27, 2021 from <http://www.asean-china-center.org/news/xwdt/2020-09/5206.html> [In Chinese]
- Chilton, P. (2005). Discourse space theory. *Annual Review of Cognitive Linguistics*, (3), 78-116.
- China Daily. (2020, September 30). *Online International Conference on “ASEAN Media’s View on China’s Poverty Alleviation”* Retrieved October 30, 2021 from <http://cn.chinadaily.com.cn/a/202009/30/WS5f73df29a3101e7ce97278e9.html> [In Chinese]
- Dou, W. (2011). *A Comparative Study of Governmental Discourse between the People’s Republic of China and the United States of America*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press. [In Chinese]
- Fairclough, N. (1989). *Language and Power*. London: Longman Group Limited.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London/New York: Longman.
- Fairclough, N. (Ed.) (1992). *Critical Language Awareness*. New York: Longman Group UK. Limited.
- Fairclough, N., & Wodak, R. (1997). Critical Discourse Analysis. In T. A. Van Dijk (Ed.), *Discourse as Social Interaction: Discourse Studies 2 (A Multidisciplinary Introduction)* (pp. 258-284). London: Sage.
- Fowler, R., et al. (1979). *Language and Control*. London: Routledge and Kegan Paul.

- Ge, H., & Ju, H. (2014). A Prospect Forecast of the South China Sea Issues under the Concept of China- ASEAN Community of Destiny. *Northeast Asia Forum*, 23(4), 25-34. [In Chinese]
- Guangming Daily. (2020, February 21). *China ASEAN Special Foreign Ministers' Meeting on COVID-19 Held in Vientiane*. Retrieved April 30, 2021 from https://news.gmw.cn/2020-02/21/content_33575422.htm [In Chinese]
- Guangming Daily. (2020, February 25). *Convey Confidence in Victory and Show Strong Will*. Retrieved March 27, 2021 from https://news.gmw.cn/2020-02/25/content_33587276.htm [In Chinese]
- Guangming Daily. (2020, April 12). *Join Hands to Fight the Epidemic and Build China-ASEAN Community of Common Destiny*. Retrieved April 30, 2021 from https://epaper.gmw.cn/gmrb/html/2020-04/12/nw.D110000gmrb_20200412_2-08.htm [In Chinese]
- Guangming Daily. (2020, November 28). *The Space for Cooperation Between China and ASEAN Will be Even Broader*. Retrieved April 30, 2021 from https://news.gmw.cn/2020-11/28/content_34410361.htm [In Chinese]
- Hu, X. (2014). On the Role of Vectors in the Outbreak of Large-scale Epidemic Diseases. *Journalism Communication*, 30(20), 27-18. [In Chinese]
- Huang, S. (2017). A Discourse Analysis Toward the Reported Speech in New York Times With the News Reports on Capsized Ship“Oriental Star”. *Journal of Chongqing Jiaotong University (Social Sciences Edition)*, 17(5), 7-12. [In Chinese]
- Ji, W., & Xin, B. (2009). On Fairclough' s Theory of Critical Discourse Analysis. *Foreign Language and Literature*, 25(6), 21-25. [In Chinese]

- Li, X. (2007). *Critical Discourse Analysis of President Bush's Second Inaugural Speech*. Master's thesis (Foreign Linguistics and Applied Linguistics). Sichuan University. [In Chinese]
- Lu, J. (2015). Belt and Road" Initiative and the Construction of China-ASEAN Community of Common Destiny. *INNOVATION*, 9(5), 44-127. [In Chinese]
- Martin, J., & Wodak, R. (2003). *Reading the Past Critical and Functional Perspective on Time and Value*. Amsterdam: Amsterdam Philadelphia Benjamins.
- People's Daily. (2020, February 20). *Special Moments, Brotherhood*. Retrieved March 27, 2021 from <http://health.people.com.cn/n1/2020/0220/c14739-31595999.html> [In Chinese]
- People's Daily. (2020, February 21). *"Setting a Benchmark for Global Cooperation in Fighting the Epidemic" (See the Truth in Adversity and Fight the Epidemic Together)*. Retrieved March 27, 2021 from <http://qh.people.com.cn/n2/2020/0221/c182757-33815589.html> [In Chinese]
- People's Daily. (2020, April 10). *Carry Forward the Invincible Chinese Spirit, Wisdom and Strength*. Retrieved March 27, 2021 from <http://theory.people.com.cn/n1/2020/0410/c40531-31669246.html> [In Chinese]
- People's Daily. (2020, April 14). *China and ASEAN Fight the Epidemic Hand in Hand*. Retrieved March 27, 2021 from <http://world.people.com.cn/n1/2020/0414/c1002-31672748.html> [In Chinese]
- Qu, X. (2013). The Value Foundation of Community with a Shared Future for Humanity. *QIUSHI*, 25(4), 53. [In Chinese]
- Saeed, J. I. (2003) *Semantics* (2nd ed.). Cornwall: Blackwell Publishing.

- Scollon, R. (2001). *Mediated Discourse: the Nexus of Practice*. London: Routledge.
- Sykes, M. (1985). Discrimination in Discourse. In van Dijk T.A. (Ed.). *Handbook of Discourse Analysis*. New York: Academic Press.
- Tao, L. (2016). The Summary on the China ASEAN Community of Common Destiny since 2013. *Around Southeast Asia*, 36(3), 76-80. [In Chinese]
- Van Dijk, T. A. (1988). *News as Discourse*. Hillsdale. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Van Dijk, T. A. (1993). *Elite Discourse and Racism*. London: Sage Publications.
- Volosinov, V. N. (1973). *Marxism and the Philosophy of Language*. New York: Seminar Press.
- Wodak, R. (1988). *Language, Power and Ideology: Studies in Political Discourse*. Amsterdam: John Benjamins.
- Xin, B. (2002). On the Methodology of Critical Discourse Analysis. *Journal of Foreign Languages*, 24(6), 34-41. [In Chinese]
- Xin, B. (2005). *Critical Linguistics: Theory and Application*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press. [In Chinese]
- Xin, B. (2008). Critical Discourse Analysis: Criticisms and Reflections. *Foreign Language Research*, 30(6), 63-70. [In Chinese]
- Xin, B., & Gao, X. (2013). Critical Discourse Analysis: Goals, Methods, and Dynamics. *Foreign Languages and Their Teaching*, (4), 1-5, 16. [In Chinese]
- Zhan, J. (2012). *Comparing Media System*. Beijing: China Renmin University Press. [In Chinese]

- Zhang, L. (2013). China-ASEAN: A Community of Common Destiny Embarks on A New Journey. *Zhejiang Daily*, October 15 2013 (8) Retrieved from http://zjrb.zjol.com.cn/html/2013-10/14/content_2363463.htm?div=-1 [In Chinese]
- Zhao, T., Lin, K., & He, Y. (2016). An Interpretation of China-ASEAN Community of Common Density. *Guangxi Ethnic Studies*, 32(1), 150-155. [In Chinese]
- Zhu, G., & Huang, J. (2016). China's "One Belt and One Road" Strategy from the Perspective of American Mainstream Media ——CDA based on Washington Post Related Reports. *Press Circles*, 31(17), 58-64. [In Chinese]

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหยา ซีอฉี

คณะภาษาและวัฒนธรรมตะวันออก

มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางตุ้ง

E-mail: krisevaysq@hotmail.com